

Nr 85.

Af herr **Hult**, *angående skrivelse till Konungen i fråga om beredande av rätt till andel i häradsallmänning även åt annan jordbruksfastighet än i mantal satt jord.*

Vid utbrytande av jord till egna hem på landet sker detta antingen förmedelst ägostyckning, då som bekant det utbrutna området åsättes viss del av stamfastighetens skatte- eller hemmantal, eller ock förmedelst avsöndring såsom lägenhet.

I förra fallet erhåller det egna hemmet rätt till andel i stamfastighetens andel uti skifteslagets samfälligheter samt uti andra stamfastighetens rättigheter, som tillkomma denna såsom mantal, t. ex. andel uti häradsallmänning, men i senare fallet uteslutes egna hemmet från all rätt till dessa andelar.

Jag lämnar här åsido frågan om lämpligheten att bereda avsöndring rätt till andel uti andra samfälligheter än häradsallmänning, enär jag anser denna fråga nu vara den för egnahemsbrukaren mest trängande och därför utgör ämnet för denna min framställning, och dessutom torde frågan om beredande av rätt för avsöndring till andel uti skifteslagets samfälligheter lämpligen böra upptagas till behandling först vid en blivande revision av skiftesstadgan.

Det är emellertid ej så mycket att säga om avsöndrings uteslutande från rätt till andel i häradsallmänning i de fall, då avsöndringen är liten och avsedd endast till bostadslägenhet samt då parterna uppgöra köpeavtal med full vetskap på ömse sidor därom, att det egna hemmet genom avsöndringsförfarandet går miste om exempelvis andel i häradsallmänningen, men i de fall, där så ej sker, och alldeles särskilt i den mängd fall, där avsöndringsförfarandet tillgripits och fortfarande tillgripes vid utbrytande av även större jordbrukslägenheter till egna hem uteslutande för att undgå

den större kostnad, som uppkommer genom verkställande av först laga skifte och sedan ägostyckning, där är ett sådant uteslutande obilligt.

Nu väntar jag mig visserligen den invändningen, att rätt till andel i häradsallmänning av ålder tillkommit endast i mantal satt jord, och detta är ju också förhållandet, men det torde vara ganska lätt att påvisa det obilliga härutinnan, ty det är väl obilligt att innehavaren av en kronolägenhet, en skattelägenhet eller dylikt, med lika stort eller kanske större jordbruk än grannen, som innehar i mantal satt jord, icke skall i likhet med denne bekomma en kanske välbehövlig utsyning å häradsallmänningen.

Detta är uppenbarligen en orättvisa, som om möjligt bör utjämnas, och önskvärt är att det kunde ske i den omfattning att all jordbruksfastighet inom respektive område tillerkännes del i häradsallmänningen.

Emellertid förutser jag, att stora principiella svårigheter här möta, och komma att göras gällande, men den mindre frågan, den om rätt för all hemmanets jord, som t. ex. taxeras såsom jordbruksfastighet, att erhålla mot jordområde efter någon viss lagstadgad beräkningsgrund svarande rätt i häradsallmänningen, torde vara av mindre räckvidd och borde också kunna lösas utan alltför lång tidsutdräkt. Den borde åtminstone hava utsikt att vinna avseende beträffande jordavsöndringar, som tillkomma efter en viss bestämd tidpunkt.

På grund av vad jag sålunda anfört får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, huruvida och på vad sätt rätt må kunna beredas även annan jordbruksfastighet än i mantal satt jord till andel uti häradsallmänning, samt för Riksdagen förlägga det förslag, som härav må föranledas.

Stockholm den 26 januari 1913.

Adam Hult.